

พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา

Social Behavior of Pre-School Children Implementing Learning Experience
According to the Theory of Multiple Intelligences

นัฐรยา ออกซอ¹ ทิพวัลย์ คำคง² บุญยานุช เฉวียงหงส์²
Natthaya Okcho¹ Tippawan Khumkhong² Bunyanuch Chawianghong²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยระหว่างก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ เด็กปฐมวัย ที่มีอายุระหว่าง 3-4 ปี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 25 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาและ 2) แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย หลังการจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: พฤติกรรมทางสังคม, ทฤษฎีพหุปัญญา

¹ นักศึกษาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Abstract

The purposes of this research were to: 1) study social behavior of pre-school children implementing learning experience according to the Theory of Multiple Intelligences; and 2) compare the pre-school children's social behavior before and after the implementation of the learning experience. The research sample, obtained by cluster sampling, consisted of 25 pre-school children, aged 3-4 from the children development center of Lam Ta Sao Town Municipality in Ayutthaya Province, during the second semester of the academic year 2016. The research instruments included: 1) a learning experience management plan according to the Theory of Multiple Intelligences, and 2) an observation form of the pre-school children's social behavior. Data were analyzed in terms of means, standard deviation, and t-test.

Findings were as follows: 1) The pre-school children's social behavior implementing learning experience according to the Theory of Multiple Intelligences was at a high level. 2) The pre-school children's social behavior after the implementation of the learning experience according to the Theory of Multiple Intelligences higher than that before the implementation of the learning experience with statistically significant at the level of .05

Keywords: social behavior, theory of multiple intelligences

บทนำ

การพัฒนาคนในสังคมให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการอยู่ร่วมกันจะต้องเริ่มพัฒนาและให้ความสำคัญตั้งแต่ปฐมวัยซึ่งเป็นรากฐานของชีวิต เพราะแต่ละสังคมจะต้องมีกฎระเบียบการปฏิบัติตามข้อตกลงของสังคม รูปแบบของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กที่เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน ได้แก่ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม การพึ่งพาอาศัยกัน การไม่เห็นแก่ตัว การยอมรับผู้อื่น การปฏิบัติตามข้อตกลง ซึ่งจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคม ฉะนั้น การพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมจึงต้องเริ่มจากการศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของบุคคลที่อยู่ในสังคมด้านต่างๆ ให้เข้าใจ แล้วเริ่มปลูกฝังและให้ความรู้ในทางที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นกับเด็กตั้งแต่อ่อนวัยเรียนเพราะสามารถสร้างลักษณะนิสัยและวิถีชีวิตที่ดีแก่เด็กนั้นได้ ซึ่งการศึกษาคือเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัยซึ่งเป็นวัยรากฐานของการพัฒนาทั้งปวงซึ่งเป็นการพัฒนามนุษย์ที่ยั่งยืนและป้องกันปัญหาสังคมในระยะยาว สอดคล้องกับที่ บลูม (Bloom, 1964, p.215) ได้กล่าวว่า ความสำคัญในการจัดประสบการณ์ทางสังคมกับเด็กในช่วงปฐมวัยมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของพวกเราเป็นอย่างมาก ดังนั้น จึงควรส่งเสริมพฤติกรรมในทางที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้เด็กมีพัฒนาการ สามารถปรับตัวเข้ากับสังคม และอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุขในอนาคต (สิริมา ภิญโญนันตพงษ์, 2550, หน้า 92)

แต่ในปัจจุบันสภาพครอบครัวไทย ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยวที่พ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลาให้กับบุตรหลานมากนัก เนื่องด้วยความจำเป็นทางเศรษฐกิจที่ต้องดิ้นรนทำมาหากิน อีกทั้ง สภาพความห่างเหินแปลกแยกกระหว่างคนในสังคมที่ไม่รู้จัก แม้กระทั่งเพื่อนบ้านที่อยู่ติดกัน โดยไม่เคยแม้แต่จะพูดคุย และทำให้คนในชุมชนและสังคมมีปัญหาสายสัมพันธ์ที่อ่อนแอลง มีลักษณะต่างคนต่างอยู่และสภาพการมีน้ำใจต่อกันลดลง ซึ่งต่างจากสังคมไทยสมัยก่อน ที่ผู้คน มีค่านิยมยินดีช่วยเหลือเมื่อผู้อื่นเดือดร้อน มีน้ำใจให้แก่ผู้อื่นแม้ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน ค่านิยมนี้ได้เริ่มเปลี่ยนไปภายหลังจากที่ประเทศไทยพัฒนาประเทศสู่ความทันสมัย และการเปิดประเทศเพื่อการค้าการลงทุน การเปลี่ยนแปลงค่านิยมของคนในชุมชนและสังคมเหล่านี้ ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนจำนวนมากในปัจจุบัน ที่กลายเป็นผู้ที่ไม่สนใจปัญหาสังคม การเมือง มีชีวิตอยู่เพื่อตนเองเป็นหลัก ไม่สนใจสภาพสังคมส่วนรวมเท่าที่ควร และส่งผลให้เด็กส่วนใหญ่เติบโตมาอย่างโดดเดี่ยว มีทีวี เกม เป็นเพื่อน รวมทั้งในโลกยุคไซเบอร์หรือยุคไร้สายในปัจจุบันที่สร้างโลกเสมือนให้เด็ก ๆ ได้เข้าไปหาเพื่อนคุยแก้เหงาในโลกเสมือนนี้แทนโลกแห่งความจริง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2559, หน้า 1)

ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว และศูนย์ประชุมติสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2557, หน้า 24) พบว่า ผู้ปกครองเด็กเล็กวัย 3-5 ปี พ่อแม่ส่วนใหญ่ทำงานวันละ 7-9 ชั่วโมง พ่อแม่ ร้อยละ 43 รู้สึกห่างเหินกับลูกเนื่องจากในแต่ละวันมีเวลาทำกิจกรรมร่วมกันเพียง 1-3 ชั่วโมง ความเอาใจใส่กันในครอบครัวลดลงเกิดเป็น ปัญหาพฤติกรรม พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ จริยธรรมของเด็กและค่านิยม การเลี้ยงลูกผิด ๆ ในยุคบริโภคนิยม

สภาพการณ์เหล่านี้ ส่งผลให้เด็กรุ่นใหม่ที่กำลังเติบโตขึ้นมานั้นมีทักษะในการเข้าสังคมที่ถดถอยลงอย่างมีนัยสำคัญ ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเกิดเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าห่วงใยทั้งต่อตัวเด็กเองและต่อสังคมในภาพรวม ทั้งนี้เนื่องจากทักษะสังคมเป็นทักษะที่นำมาซึ่งความสุขและเป็นใบเบิกทางแห่งความสำเร็จในชีวิต เปิดให้เกิดมิตรภาพ เปิดประตูสู่มิตรภาพและโอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน นอกจากนี้ยังเป็นพื้นฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขของคนในสังคม ทักษะสังคมจึงเป็นทักษะสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญเพื่อเป็นรากฐานสำคัญอันนำมาซึ่งความสุขความสำเร็จในชีวิตเมื่อเติบโตขึ้นต่อไปในอนาคต จากผลการศึกษาของสถาบันวิจัยนโยบายสาธารณะของประเทศอังกฤษพบว่า การมีทักษะในการเข้าสังคมถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยเหลือเด็กให้ประสบความสำเร็จในอนาคต แตกต่างความเชื่อที่ผ่านมามีความเชื่อว่าการเรียนในชั้นเรียนเท่านั้นที่เป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของเด็ก (Lawrence, 2009, pp. 6-7)

ดังนั้นการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยจึงเป็นการจัดการศึกษาที่มีความสำคัญมาก เพราะเด็กในระดับปฐมวัยเป็นวัยที่มีความเฉพาะและเป็นวัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง การที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการดูแลเอาใจใส่เด็ก ควรได้รับการศึกษาให้

สอดคล้องกับธรรมชาติและความต้องการของเด็กในวัยนี้โดยเฉพาะพฤติกรรมทางสังคม นอกจากนั้นเด็กวัย 3 – 6 ปี เป็นวัยที่เรียนรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่นและสิ่งรอบตัว จึงชอบเล่นเป็นกลุ่มมากกว่าเล่นคนเดียว นอกจากนี้เด็กยังต้องการตัวแบบด้านสังคมและจริยธรรมที่ดี จึงควรส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสมเพื่อช่วยให้เด็ก มีพัฒนาการสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข (สิริมา ภิญโญนนตพงษ์, 2550, หน้า 1 – 2)

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นหลักสูตรที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยยึดหลักการอบรมเลี้ยงดู ควบคู่กับการให้การศึกษา จุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญาให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข ตลอดจนให้เด็กมีมาตรฐานคุณลักษณะพึงประสงค์ใน 12 ประการ คือ 1) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย 2) สามารถใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กประสานสัมพันธ์กัน 3) มีสุขภาพจิตดี 4) มีคุณธรรมจริยธรรม 5) รักการออกกำลังกาย 6) ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย 7) รักธรรมชาติ ความเป็นไทย 8) อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข 9) ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย 10) มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา 11) มีความคิดสร้างสรรค์และ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ 12) ปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 31-32)

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้นมีหลากหลายรูปแบบ ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในการเลือกการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยจัดกิจกรรมที่ให้เกิดการเรียนรู้และฝึกฝนพฤติกรรมที่ดีในการเข้าสังคม คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรในหัวข้อประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัว จากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเรียนรู้ทางสังคม เช่น การเล่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 20) การที่เด็กได้เรียนรู้การทำงานร่วมกันทำให้เด็กจะได้ฝึกฝนการช่วยเหลือ การแบ่งปัน การร่วมมือ การเป็นผู้นำผู้ตาม การรู้จักการรอคอย ได้เรียนรู้การผลัดเปลี่ยนกันทำงาน ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ล้วนแต่เป็นพัฒนาการทางสังคมที่จำเป็นต้องปลูกฝัง เพื่อเป็นพื้นฐานในการเข้าสังคม ที่เด็กทุกคนจะต้องใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ทั้งนี้ สอดคล้องกับการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองลำตาเสา (พ.ศ.2556 – 2558) ผลการประเมินระดับพัฒนาการด้านร่างกาย ร้อยละ 90.46 พัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ ร้อยละ 90.10 พัฒนาการด้านสังคม ร้อยละ 85.47 พัฒนาการด้านสติปัญญา ร้อยละ 81.76 ซึ่งพัฒนาการด้านสังคมและสติปัญญาจะอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าพัฒนาการด้านอื่นทุกปีการศึกษา ซึ่งผู้วิจัย มีความสนใจและมองเห็นความสำคัญของพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยมากกว่าด้านสติปัญญา เพราะในการใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบัน ถ้ามีแต่ความเก่ง สติปัญญาดี แต่ขาดคุณธรรม จริยธรรม ก็ไม่สามารถปรับตัวและใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปกติสุข (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองลำตาเสา, 2558, หน้า 20-30)

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพุทฺธิปัญญา เป็นวิธีหนึ่งที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย เห็นได้จากงานวิจัยของ วชิรญา ไวยเวทย์ (2551, หน้า 92 – 93) ได้ศึกษาผลการจัดประสบการณ์โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพุทฺธิปัญญาที่มีต่อการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ชั้นอนุบาลปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์สังคม และสติปัญญา หลังเรียนทั้งรายด้านและโดยรวมเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของนิภา วรฉันท (2552, หน้า 103 – 104) ได้ศึกษาผลการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยใช้ทฤษฎีพุทฺธิปัญญาโรงเรียนเทศบาล 3 (ยุดิธรรมวิทยา) สำนักการศึกษาเทศบาลเมืองสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2552 พบว่า นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในสภาพปัญหาพฤติกรรมทางสังคมที่เกิดขึ้นกับเด็ก และความสำคัญของการพัฒนาการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ของเด็กนั้น ซึ่งความต้องการของคนส่วนใหญ่ที่มุ่งพัฒนาสติปัญญาแก่เด็กและพบปัญหาเรื่อง พฤติกรรมทางสังคมในเด็กวัยก่อนประถมศึกษาหรือปฐมวัยนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of multiple intelligences) ของ โฮเวิร์ด (Howard) ที่เกิดจากความเชื่อเรื่องศักยภาพและความสามารถของมนุษย์ที่มีอย่างหลากหลาย อันเกิดจากสมองที่แบ่งเป็นส่วน ๆ ซึ่งแต่ละส่วนกำหนดความสามารถเป็นเรื่อง ๆ ไว้ จึงทำให้มนุษย์มีปัญญาหลาย ๆ ด้านในคน ๆ เดียวกัน ส่งผลต่อการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ซึ่งทฤษฎีพหุปัญญา ได้จำแนกความฉลาดของมนุษย์มนุษย์ออกเป็น 8 ด้านคือ 1) ความสามารถด้านภาษา (verbal / Linguistic intelligences) 2) ความสามารถในการใช้เหตุผล/การคิดคำนวณ (logical/Mathematical intelligences) 3) ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ (visual/Spatial intelligences) 4) ความสามารถด้านดนตรี (musical / rhythmic intelligences) 5) ความสามารถในการเคลื่อนไหวร่างกาย (body / kinesthetic intelligences) 6) ความสามารถด้านมนุษยสัมพันธ์ (interpersonal intelligences) 7) ความสามารถในการเข้าใจตนเอง (intrapersonal intelligences) 8) ความสามารถในการเข้าใจธรรมชาติ (naturalist intelligences) ซึ่งเป็นคุณลักษณะทางปัญญา หรือความสามารถทางสมองของบุคคลโดยแต่ละด้านมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกัน เมื่อด้านใดได้รับการพัฒนาจะมีผลให้ด้านอื่นพัฒนาขึ้นตามไปด้วย และการกระทำใดๆ ที่ต้องอาศัยความสามารถและสติปัญญาหลายๆ ด้านประกอบกันก็สามารถพัฒนาในทุกๆ ด้านได้ตามความเหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคล (Howard, 1983 อ้างถึงใน เยาวพา เดชะคุปต์, 2551, หน้า 26-27) ทฤษฎีพหุปัญญา จึงเป็นแนวคิดที่ครูปฐมวัยควรศึกษาและนำไปศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียน อันจะนำไปสู่การวางแผนการจัดประสบการณ์ด้วยวิธีการ รูปแบบที่หลากหลายเพื่อให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุล โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นเรียนให้สนุก เล่นให้มีความรู้

จากเหตุผลความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาพฤติกรรมของเด็กปฐมวัย เนื่องจากพื้นฐานการเรียนรู้ของเด็กในวัยนี้เริ่มต้นจากประสบการณ์การเรียนรู้จากที่บ้าน ครอบครัว ซึ่งพฤติกรรมทางสังคมยังแสดงออกไม่ชัดเจนเพราะเด็กส่วนมากใช้ชีวิตประจำวันอยู่กับพ่อแม่ ครอบครัวที่ยังเป็นสังคมในวงแคบ ดังนั้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดประสบการณ์โดยใช้ทฤษฎีพหุปัญญาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ซึ่งจะส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ในการใช้ชีวิตประจำวันของเด็ก ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความสำคัญของพฤติกรรมดังกล่าวจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้และปรับพฤติกรรมตนเองให้เป็นที่ยอมรับต่อสังคมเพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ระหว่างก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎี

พหุปัญญา

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัย ที่มีอายุระหว่าง 3-4 ปี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวนเด็ก 25 คน ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างมาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster sampling) โดยการสุ่มนักเรียน 1 ห้องเรียน

2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เป็นเนื้อหาจากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 โดยเน้นประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมในสาระที่ควรรู้ ได้แก่ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก

ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่างๆ รอบตัว มีทั้งหมด 6 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 1) หน่วยสุขภาพดีมีสุข 2) หน่วยผักแสนอร่อย 3) หน่วยเติบโตใหญ่เพราะเมล็ดข้าว 4) หน่วยสีสวยสดใส 5) หน่วยดอกไม้งามตา และ 6) หน่วยสัตว์โลกแสนน่ารัก

3. ตัวแปรที่ใช้ศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

3.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา

3.2 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมทางสังคม ได้แก่

3.2.1 การแบ่งปัน

3.2.2 การช่วยเหลือ

3.2.3 การร่วมมือ

3.2.4 การยอมรับ

3.2.5 การปฏิบัติตามข้อตกลง

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 เป็นเวลา 6 สัปดาห์ๆ ละ 4 วัน วันละ 20 นาที รวม 24 วัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (pre-experimental design) แบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (one - group pretest – posttest design) ซึ่งเป็นรูปแบบการทดลอง ได้ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2551, หน้า 138) ประกอบด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการทดลอง และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1.1 แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา ประกอบด้วยแผนการจัดประสบการณ์ จำนวน 24 แผน ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 1) หน่วยการเรียนรู้เรื่อง สุขภาพดีมีสุข 2) หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ผักแสนอร่อย 3) หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เติบโตใหญ่เพราะเมล็ดข้าว 4) หน่วยการเรียนรู้เรื่อง สีสวยสดใส 5) หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ดอกไม้งามตา 6) หน่วยการเรียนรู้เรื่อง สัตว์โลกแสนน่ารัก โดยใช้การจัดประสบการณ์ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา เมื่อผ่านการประเมินค่าดัชนี ความสอดคล้อง ได้เท่ากับ 1.00

1.2 แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่ากำหนดตัวเลข (rating scales) กำหนดเป็นเกณฑ์ 3 ระดับ ได้แก่ มาก ปานกลาง และน้อย ประกอบด้วยพฤติกรรมทางสังคม 5 ด้าน ได้แก่ 1) การแบ่งปัน 2) การช่วยเหลือ 3) การร่วมมือ 4) การยอมรับ และ 5) การปฏิบัติตามข้อตกลง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย เมื่อผ่านการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องได้เท่ากับ 1.00

2. ขั้นตอนดำเนินการทดลอง

ในขั้นตอนการทดลอง ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับเด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 3-4 ปี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 1 ห้องเรียน 25 คน โดยมีขั้นตอนการทดลองดังนี้

2.1 การเก็บข้อมูล จากการบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้ผู้สังเกต จำนวน 2 คน คือ ผู้วิจัย และ ผู้ช่วยวิจัย 1 คน มีหลักในการเลือกผู้ช่วยวิจัย คือ เป็นครูที่มีวุฒิปริญญาตรี คุรุศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย และมีประสบการณ์ในการสอนเด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี

2.2 ประชุมวางแผนผู้ช่วยวิจัยเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การสอน บทบาทของผู้วิจัยในการเก็บข้อมูล เกณฑ์ในการประเมินสังเกตพฤติกรรมเด็ก เพื่อให้การดำเนินการประเมินพฤติกรรมทางสังคมของเด็กเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2.3 ผู้วิจัยดำเนินการจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาในกลุ่มทดลองด้วยตนเอง

2.4 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย สังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ขณะทำกิจกรรมเสริมประสบการณ์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 วิเคราะห์ผลการศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา จากการทดสอบค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้มาเทียบกับคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 102-103) กำหนดไว้ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.50-3.00	หมายถึง	มีพฤติกรรมทางสังคมในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.50-2.49	หมายถึง	มีพฤติกรรมทางสังคมในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00-1.49	หมายถึง	มีพฤติกรรมทางสังคมในระดับน้อย

3.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ระหว่างก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา จากการใช้สถิติการทดสอบที (t-test) แบบ dependent

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา พบว่า

1. พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา ภาพรวม อยู่ในระดับมาก
2. พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย หลังการจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา สูงกว่าก่อน การจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากการพัฒนาพฤติกรรมตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา เป็นการจัดประสบการณ์ที่นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในรูปแบบของการเล่นเกม การปฏิบัติ การค้นคว้า การปฏิบัติจริง การสำรวจ การแก้ปัญหา ฯลฯ โดยการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกับผู้อื่น เกิดการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นโดยการมีส่วนร่วมในการเล่นการทำงาน และเรียนรู้ร่วมกับ ผู้อื่นหรือจากการทำงานกลุ่ม รู้จักตนเอง และการยอมรับการแสดงความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ร่วมกัน การทำงานเป็นกลุ่ม มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน และรับฟังความเห็นของผู้อื่น ทำให้เด็กได้รับรู้ความรู้สึกคนอื่น ช่วยเหลือผู้อื่น ทำให้เด็กรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม การร่วมมือกัน การมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ส่งผลให้เด็ก ๆ มีพัฒนาการทางด้านอารมณ์ที่ดี แจ่มใส มีสมาธิมากขึ้น มั่นใจในตนเองมากขึ้นมีความภาคภูมิใจในงานที่ทำปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและคนรอบข้าง รู้จักตนเอง และการยอมรับการแสดงความคิดเห็นของผู้อื่น มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ร่วมกันกับกิจกรรมทุกครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อาร์ สันทรวี (2552, หน้า 12-18) ได้อธิบายลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามทฤษฎีพหุปัญญา สรุปได้ดังนี้ 1) มี

สัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น 2) สามารถสร้างและรักษาภาพลักษณ์ของตนในสังคมได้ดี 3) รู้จักปรับเปลี่ยนวิธีการร่วมสังคมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม 4) เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น 5) ทำตัวเป็นผู้นำและผู้ตามได้อย่างเหมาะสม 6) มีความเป็นผู้นำ 7) สามารถเข้าใจและสื่อสารกับบุคคลอื่นได้ดี 8) ช่วยเป็นสื่อกลางความเข้าใจความคิดให้กับผู้อื่น 9) สามารถปรับตัวได้ดีตามสภาพแวดล้อมและกับคนอื่น 10) เข้าใจกฎกติกาในการอยู่ร่วมกัน 11) มีมนุษยสัมพันธ์ และ 12) ชอบการระบอบการอยู่ร่วมกันทางสังคม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลัดดา ยะรังวงศ์ (2554, หน้า 94) ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาพฤติกรรมตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาของเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน อันนุรอยน์ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาภรณ์ ปั่นกล้า (2557, หน้า 93-94) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการใช้กิจกรรมศิลปะเชิงพหุปัญญาตามแนวคิดของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ ที่ส่งเสริมความสุขและทักษะทางศิลปะในเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ทักษะศิลปะของเด็กหลังการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงพหุปัญญาตามแนวคิดของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ เพื่อส่งเสริมความสุขและทักษะศิลปะของเด็กปฐมวัยในภาพรวมอยู่ในระดับสูง

2. พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย หลังการจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะเนื่องมาจากการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบพหุปัญญา เป็นความสามารถที่หลากหลายในตัวบุคคลที่ถูกควบคุมโดยสมองแต่ละส่วนให้สามารถใช้สติปัญญาความสามารถแต่ละด้านในการทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีเป้าหมาย หรือมีความสามารถที่จะค้นหาและสร้างสรรค์สิ่งที่มีคุณค่าต่อตนเองและเป็นที่ยอมรับของสังคม สอดคล้องกับทฤษฎีพหุปัญญา ของโฮเวิร์ด (Howard, 1983, p. 34) ได้คิดทฤษฎีพหุปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพหุปัญญาเกิดจากศึกษาเรื่องสมองที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสติปัญญาและความสามารถที่หลากหลายของบุคคลและมีความเชื่อว่าสติปัญญาแต่ละด้านจะอยู่ที่ต่าง ๆ ของสมอง ซึ่งบุคคลคนหนึ่งอาจมีความสามารถทางสติปัญญาได้หลายด้าน คนเราไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะการเรียนรู้อย่างเดียวแต่สติปัญญายังมีอีกหลายด้านและในแต่ละคนมีสติปัญญาแต่ละด้านไม่เท่ากัน แต่สามารถพัฒนาสติปัญญาในแต่ละด้านได้มากขึ้นน้อยต่างกันในแต่ละบุคคล ซึ่งการ์ดเนอร์เชื่อว่าแม้ว่าคนแต่ละคนจะมีสติปัญญาแต่ละด้านไม่เท่ากันแต่ก็สามารถพัฒนาสติปัญญาทั้ง 8 ด้าน ได้คือ 1) ด้านภาษา 2) ด้านตรรกะ/คณิตศาสตร์ 3) ด้านมิติสัมพันธ์ 4) ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว 5) ด้านดนตรี 6) ด้านความเข้าใจผู้อื่น 7) ด้านความเข้าใจตนเอง 8) ด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้การจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา มีขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น มีการฝึกการเป็นผู้นำผู้ตาม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มุ่งให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นเป็นกิจกรรมที่เด็กเกิดการทำงานแก้ไขปัญหาร่วมกันโดยการสนทนาโต้ตอบ รู้จักการเข้ากลุ่มและลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางเพื่อให้ได้ความคิดเห็นข้อตกลงร่วมกัน ทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคมด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น เด็กได้แสดงความคิดเห็นและรู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนการร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม การเป็นผู้นำ การเป็นผู้ตาม การเป็นผู้มีใจกว้างขวาง ซึ่งแสดงออกมาในรูปแบบปันสิ่งของ และการเห็นอกเห็นใจ ซึ่งแสดงออกมาในรูปของการช่วยเหลือ ปลอดภัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดา ยะรังวงศ์ (2554, หน้า 94) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาพฤติกรรมตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยโดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน อันนุรอยน์ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองในทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชนิตา สุวรรณลาภเจริญ (2553, หน้า 96-97) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาที่มีต่อทักษะการมองโลกในแง่ดี และทักษะการเข้าสังคมของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า 1) หลังการทดลองใช้โปรแกรมนักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการมองโลกในแง่ดีสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) หลังการทดลองใช้โปรแกรมนักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการเข้าสังคมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิภา วรฉันท (2552, หน้า 103 – 104) ได้ศึกษาผลการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยใช้ทฤษฎีพหุปัญญาโรงเรียนเทศบาล 3 (ยุติธรรมวิทยา) สำนักการศึกษาเทศบาลเมืองสกลนคร อำเภอ

เมือง จังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2552 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนตามแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยใช้ทฤษฎีพุทธานุภาพมีคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพุทธานุภาพเพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนระดับปฐมวัยจะต้องใช้เวลา กับเด็กในการปรับตัวที่จะต้องทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งในช่วงสัปดาห์แรกเด็กไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม เท่าที่ควร ดังนั้นครูจึงต้องคอยกระตุ้น ให้กำลังใจในการทำกิจกรรมและควรส่งเสริมให้เด็กทุกคนได้แสดงออกอย่างอิสระ โดยสร้างบรรยากาศที่สนุกสนานกับเด็ก เพื่อให้เด็กรู้สึกไว้วางใจและเชื่อมั่นในการกล้าแสดงออก

1.2 เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมและความสนใจของเด็กเนื่องจากเด็กมีความสนใจในการเลือกกลุ่ม กิจกรรมต่างๆ ที่แตกต่างกัน ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้เวลาในการตัดสินใจ

1.3 แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพุทธานุภาพของนักเรียนระดับปฐมวัยมีกิจกรรมที่หลากหลายอาจต้องใช้เวลานานกว่าที่กำหนดไว้ ดังนั้นครูผู้สอนอาจยืดหยุ่นเวลาได้ตามความเหมาะสม

1.4 การนำแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพุทธานุภาพของนักเรียนระดับปฐมวัย ไปใช้ควรปรับความยากง่ายของกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยเด็ก การจัดกลุ่มนักเรียนควรให้ละความสามารถ การประเมินพัฒนาการควรประเมินให้ต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิธีการจัดประสบการณ์ในรูปแบบอื่น ๆ เช่น รูปแบบการเรียนการสอนแบบวิถีพุทธ รูปแบบการเรียนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ เป็นต้น เพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนระดับปฐมวัย

2.2 ควรมีการศึกษาพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมโดยใช้ทฤษฎีพุทธานุภาพในเด็กระดับชั้นอื่น ๆ หรือเด็กที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้

2.3 ควรมีการจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพุทธานุภาพในหน่วยการเรียนรู้อื่น ๆ และควรศึกษาผลการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ เช่น ด้านความฉลาดทางอารมณ์ และด้านการคิดสร้างสรรค์

2.4 ควรมีการเปรียบเทียบผลการจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพุทธานุภาพกับการจัดประสบการณ์โดยใช้วิธีการสอนแบบอื่น ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง การใช้บทบาทสมมติ การเล่านิทานประกอบการละเล่นพื้นบ้าน หรือการใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2559). “ทักษะทางสังคม” ใครว่าไม่สำคัญ. สืบค้น เมษายน 22, 2560, จาก <http://www.kriengsak.com/node/1646>.
- ชนิดา สุวรรณलगเจริญ. (2553). ผลของโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาที่มีต่อทักษะการมองโลกในแง่ดี และทักษะการเข้าสังคมของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิภา วรณันท์. (2552). การพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยใช้ทฤษฎีพหุปัญญา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2551). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางทางสังคมศาสตร์** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: แฮาส์ ออฟ เคอร์มิสท์.
- มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว และศูนย์ประชุมติสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2557). **โพลความสุขมวลรวมของคนไทย**. สืบค้น เมษายน 22, 2560, จาก <http://news.voicetv.co.th/thailand/43326.html>.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2551). **รวมนวัตกรรมทฤษฎีการศึกษาปฐมวัยสู่การประยุกต์ใช้ในห้องเรียน**. กรุงเทพฯ: สารานุกรม.
- ลัดดา ยะรังวงศ์. (2554). การพัฒนาพฤติกรรมตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาของเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน อ้นนุรอยน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- วชิรญา ไวยเวทย์. (2551). ผลการจัดประสบการณ์โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญาที่มีต่อการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ชั้นอนุบาลปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองลำตาเสา. (2558). การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองลำตาเสา (พ.ศ.2556 – 2558). พระนครศรีอยุธยา: ผู้แต่ง.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2550). เอกสารประกอบการเรียนวิชา ECED 201 การศึกษาปฐมวัย Early Childhood Education. หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย.
- สุภาภรณ์ ปั่นกล้า. (2557). ผลการใช้กิจกรรมศิลปะเชิงพหุปัญญาตามแนวคิดของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ ที่ส่งเสริมความสุข และทักษะทางศิลปะในเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อารี สันหลวี. (2552). **พัฒนาอัจฉริยภาพด้วยพหุปัญญา**. นครปฐม: ไอ.คิว.บุ๊คเซ็นเตอร์
- Bloom, B. S. (1964). **Stability and Change in Human Characteristics**. New York: John Wiley, & Son.
- Gardner, H. (1983). **Frames of Mind**. New York: Basic.
- Shapiro, L. E. (2009). **101 ways to teach children social skills**. United States: Guidance Group.